

Over foto's gesproken

1. Beschrijven: is het zo objectief mogelijk onder woorden brengen wat er feitelijk op de foto staat.

- Wat zie ik op de foto?
- Wat is er - vermoedelijk - aan de hand?
- Nut van het beschrijven
  - Iedereen ziet hetzelfde op de foto (synchronisatie)
  - Geeft bespreker tijd en mogelijkheid om tot een interpretatie en oordeel te komen

2. Analyseren: de zichtbare kenmerken van een foto beschrijven in termen van ordening, samenhang en beeldopbouw door gebruik te maken van de beeldelementen.

- **Beeldelementen:**

- **Compositie** is ordening van hoofdmotieven, nevenelementen en complementaire binnen het kader
  - **Centraal**, hoofdmotief staat min of meer in het midden, kan rond, vierkant, rechthoekig, ellipsvormig zijn.
  - **Decentraal**, hoofdmotief staat buiten het centrum of tegen de rand. Vraagt vaak om een tegenwicht. Levert complexer beeld op. Gebruik sterke punten (gulden snede).
  - **Overall.**, geen sprake van hoofd en nevenmotieven. Alle elementen evenveel aandacht. Bij afwezigheid van diepte/perspectief vaak als saai, behang, decoratie ervaren
  - **Symmetrisch**, meestal sprake van een verticale lijn waaraan het beeld gespiegeld wordt, wanneer spiegeling volledig is, zonder verstoring, al snel als saai ervaren)
- **Lijnwerking** (*echte of denkbeeldige. Horizontale en verticale lijnen ervaart men als rustig en statisch, diagonaal en kronkelend als dynamisch. Oplopend van links naar rechts en aflopend van rechts naar links*)
- **Kader** (open: *het beeld loopt a.h.w. door*, gesloten: *beeld stopt bij de randen*)
- **Herhaling & Ritmiek** (*beeldrijm en -ritme richten de aandacht, leiden de blik en kunnen het beeld interessanter maken*)
- **Ruimte en perspectief** (*voorground, invoerende lijnen, sferische omstandigheden, scherp, onscherp, convergerende lijnen, standpunt - kikker of vogelperspectief -*)
- **Tijd** (*als technisch aspect - sluitertijd - en/of moment waarop de foto wordt genomen*)
- **Licht** (*één van de belangrijkste beeldbepalende elementen. Kwaliteit bepaalt de sfeer. Richting van het licht heeft invloed op detaillering. Elk soort licht heeft invloed op kleurintensiteit en weergave van detail*)
  - **verdeling van licht & donker**, (*aandacht bepalend, speelt een rol in de compositie, lichte punten in donkere foto aandacht trekkend en omgekeerd*)

- **Toon** (contrast: *verhouding diepste zwart en helderste licht*, gradatie: *verloop van de waarden tussen het diepste zwart en helderste licht*, dekking: *geeft afdrukzwaarte aan, hey - of lowkey zijn uitersten*)
- **Kleurgebruik** (*kunnen sterk aandacht trekken, beïnvloeden compositie en arrangement, hebben invloed op gevoel en kijkervaring*)
- **materiaal** (*papiersoorten, glanzend, halfmat, mat, inhoud foto bepaalt papier-soort*)
- **presentatie** (*passe-partout: isoleert de foto van de omgeving, maakt kijken gemakkelijker, gekleurde soms meer aandacht kleureffect op de foto dan over de inhoud, randloos,)*
- **techniek** (*detaillering: grotere sensoren (film) meer detaillering, scherptediepte/onscherpte: grotere sensor minder scherptediepte, afhankelijk van diafragma, brandpuntsafstand en afstand tot object, bestaand licht gebruiken: hogere ISO waarde meer ruis, bij film is dat korrel, brandpuntafstand: groothoek, macro, tele - en tilt en shiftlensen, beweging: camera stil en lange sluitertijd of camera meebewegen, in- of uitzoomen tijdens opnam, belichting: onder of onderbelichting, lastige lichtomstandigheden, tegenlicht, mist, avond, nachtfotografie, camera niet op automatisch*)
- **manipulatie** (*oneidige mogelijkheden fotobewerkingsprogramma's, gebruik filters, filmkeuze, bewerkingen in de doka*)

3. Interpreteren: is het aangeven van betekenisvolle relaties tussen aspecten van de foto, waarbij alle beschreven & geanalyseerde aspecten worden meegewogen.

- **Kenmerken van een goede interpretatie:**

- Blijf dicht bij de foto en doe de hele foto recht.
- Logisch & consistent

- **Invalshoeken:**

1^e Onderwerp (*is datgene wat afgebeeld staat op de foto*)

- **Genre** (*zijn grove niet zo scherp afgebakende indelingen.*
- landschap, natuur, portret, naakt, stilleven, architectuur etc.)
- **Thema** (*geeft in weinig woorden aan waar de foto in wezen over gaat.*
- vergankelijkheid, mobiliteit, schoonheid, tegenstellingen, discriminatie etc.)

2^e Boodschap, Bedoeling (*foto's gaan niet alleen ergens over maar hebben ook iets te vertellen, vaak sprake van een boodschap, een bedoeling*)

Je wilt: Informeren. (*foto's van: gebeurtenissen, plaatsen, voorwerpen of evenementen*)

Uiten. (*Omdat fotograferen zoveel plezier geeft is er een innerlijke drijfveer die aanzet tot expressie via het fotograferen. Meer persoonlijke inbreng dan alleen vastleggen van wat er gebeurt is*)

Kwaliteitsfoto's. (door vakmanschap, meesterwerken maken, sterke drijfveer technische perfecte en esthetische foto maken. Het gaat niet om persoonlijke expressie of te informeren, alleen zo mooi mogelijke weergave van de werkelijkheid)

Iets gedaan krijgen. (om mensen tot medelijden en giften te bewegen. Reclame- Fotograaf die wil scoren bij een wedstrijd, hier wordt vooral rekening gehouden met de doelgroep. De doelgroep die men wil bereiken bepaalt wat er gefotografeerd wordt en hoe het wordt vastgelegd)

Aandacht. (foto's maken om op te vallen, reclame, modelfotografie, foto's die op poster geplaatst worden. Laten zien hoe geweldig de fotograaf is. De foto moet a.h.w. knallen, signaalfunctie van de foto)

Verduidelijken. (fotograferen om een zienswijze, boodschap of bedoeling over te brengen. Het helpt bij interpreteren als je de beweegredenen achter de foto's kunt benoemen)

3^e Betekenis. (foto's kunnen ons ontroeren, aan het denken zetten of ons schokken. De betekenis van een foto heeft te maken met individuele ervaringen en kennis. Maar ook algemene niet zo eenduidige factoren)

Tekens: hebben een verwijzende functie.

Symbolen: zijn algemeen bekende en erkende tekens.

Bijv. de vlag, een kruis, een doodshoofd of een duif

Symbolen: zijn eenduidiger dan tekens: er zijn binnen een cultuur stilzwijgende afspraken overgemaakt. Zijn niet makkelijk te interpreteren.

• **Connotatie** (bijklank, ondertoon, bijbetekenis, gevoelswaarde) (beeldelementen die jou alleen raken (ontroeren of opwinden) op basis van eigen ervaringen en belevenissen in het verleden)

• **Meerduidigheid** (eenduidig interpreteren is niet gemakkelijk, heeft met eigen referentiekader (connotatie bespreker) te maken. Maar ook met de met de context waarin de foto bekeken wordt. Het kader waarin de foto wordt gepresenteerd, bijgaande tekst en de wijze van presentatie)

4. Waarderen: is het geven van een beargumenteerd oordeel over een foto, rekening houdend met de context van de bespreking.

- **Doelen:**

- wat staat erop?
- Hoe staat het erop?
- Waar gaat het over?

(belangrijk doel is, stimuleren en motiveren en niet ontmoedigen of demotiveren. Vooral zoeken naar positief te waarderen elementen maar de negatieve niet negeren. Belangrijk is dat de foto wordt gewaardeerd niet de fotograaf. Een goede waardering geeft de fotograaf feedback)

- **Invalshoeken voor waardeoordelen:**

- **Realisme** (*ultieme weergave van werkelijkheid, manipulatie hiervan is uit de boze*)
- **Expressionisme** (*ultieme expressie van de fotograaf, manipulatie om doel te bereiken is toegestaan*)
- **Instrumentalisme** (*meest effectief middel om een doel te verwezenlijken*)
- **Formalisme** (*ultieme organisatie van beeldelementen in het platte vlak*)

- **Vaak gebruikte criteria:**

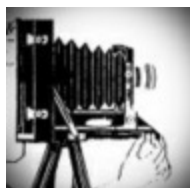
- **Originaliteit** (veel ervaring en kennis hebben van fotografie om originaliteit te kunnen bepalen)
- **Vakmanschap** (*verschilt sterk met de invalshoek. Voor realist heel iets anders dan expressionist*)

- **Waardeoordelen en de fotograaf: (waardeoordeel is nuttig, geeft fotograaf houvast. Doel is dat het inspirerend werkt, meer fotografisch inzicht geeft, op ideeën brengt, inspireert en richting geeft)**

- **Kenmerken van een goede waardering:**

- Gericht op het positieve in foto's
- Beargumenteerd en onderbouwd en als zodanig logisch, consistent en in de lijn met de analyse en interpretatie
- Duidelijk voor wat het betreft de criteria voor waardering
- Stimulerend en gericht op verdere ontwikkeling.

- **Tot slot:** Ieder waardeoordeel is subjectief, relatief en beperkt.....

Deze samenvatting van het boek 'Over foto's gesproken' is gemaakt door een lid van Fotogroep Hoogeveen